

2013-CÜ İLİN ƏSAS QRANT MÜSABİQƏSİ (EIF-2013-9(15)) ÇƏRÇİVƏSİNDƏ YERİNƏ YETİRİLMİŞ LAYİHƏ ÜZRƏ NƏŞRLƏR VƏ ƏSAS ELMİ NƏTİCƏLƏR

Radon probleminin fundamental kompleks tədqiqatları Azərbaycanda ilk dəfə bu layihə çərçivəsində həyata keçirilmişdir, tədqiqatlar zamanı radon problemi ilə məşğul olan aparıcı Avropa ölkələrinin təcrübəsindən istifadə olunmuşdur, radon qazının insan səhhətinə təsirinin qiymətləndirilməsi və bu təsirin aradan qaldırılması üsul və metodikasının ilkin variantı işlənilib və sınaqdan keçirilmişdir.

Radonun qatılığının qapalı məkanda və ətraf mühətdə səviyyəsi daban laylarının geoloji quruluşundan, ərazinin struktur-geomorfoloji və tektonik quruluşundan, süxurların litoloji tərkibindən, həmçinin geodinamik aktiv zonalardan (qırılmalar, çatlar və sair), təbii mineral su çıxışlarından, binaların konstruksiyasından asılılığı müəyyən edilmişdir.

İnsan səhhətinə zərərli olan radonun qatılığının nisbətən yüksək qiymətləri Qobustan, Şamaxı, İsmayilli və Qax rayonlarının ərazisində yerləşən bəzi yaşayış məntəqələrində müşahidə olunub.

Radonun mənzillərdə qatılığını azaltmaq və onun təsirinin aradan qaldırılması məqsədilə təcrübi tədbirlər keçirilmişdir – radonun qatılığı yüksək olan evlərdən birinin zirzəmisində xüsusi havalandırma sistemi quraşdırılmışdır. Nəticədə havalandırma sistemi işləyəndə yaşayış otağında radonun qatılığının miqdarının orta hesabla üç dəfədən çox azalmasına nail olunmuşdur.

Tibbi araşdırmalar nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, radonun insan orqanizmi üçün təhlükə yaratması bir neçə faktorun üst-üstə düşməsi ilə şərtlənir:

- geoloji mühətdə uran-radium-radonun yüksək səviyyəsi,
- radonun yayılması üçün yolların olması,
- qapalı yerlərdə uzun müddət insanların yaşaması və ya işləməsi.

№	Nəşr haqqında məlumat (Məqalələr)	Tam mətn
1	<p>Məqalənin adı: Studying of the geological factors controlling the distribution of radon on the territory of Azerbaijan</p> <p>Müəlliflərin S.A.A: Aliyev Ch., Feyzullayev A., Baghirli R., Mahmudova F.</p> <p>Nəşrin adı: Coğrafiya və təbii resurslar, 2016, №2, s.11-17</p> <p>E-link: -</p> <p>DOI: -</p> <p>İndeksənmə: -</p> <p>İF: -</p>	
2	<p>Məqalənin adı: Закономерности распределения радона в Азербайджане и контролирующие их факторы</p> <p>Müəlliflərin S.A.A: Алиев Ч., Фейзуллаев А., Багирли Р., Махмудова Ф.</p> <p>Nəşrin adı: Географические процессы и биосфера, 2016, №4, т.15, с.68-80</p> <p>E-link: -</p> <p>DOI: -</p> <p>İndeksənmə: -</p> <p>İF: -</p>	

3	<p>Məqalənin adı: Распределения радона в зданиях и геологической среде на территории Азербайджана</p> <p>Müəlliflərin S.A.A: Алиев Ч., Фейзуллаев А., Багирли Р., Махмудова Ф.</p> <p>Nəşrin adı: Научный журнал, ГеоРиск, с.20-29</p> <p>E-link: -</p> <p>DOI: -</p> <p>İndekslənmə: -</p> <p>İF: -</p>	
4	<p>Məqalənin adı: Закономерности распределения радона на южном склоне Большого Кавказа (Азербайджанская часть)</p> <p>Müəlliflərin S.A.A: Алиев Ч., Фейзуллаев А., Багирли Р., Махмудова Ф.</p> <p>Nəşrin adı: Azərbaycanca geofizika yenilikləri, 2017, 1-2, s.6-11</p> <p>E-link: -</p> <p>DOI: -</p> <p>İndekslənmə: -</p> <p>İF: -</p>	